

Navodilo *Ad resurgendum cum Christo* o pokopu pokojnih in shranjevanju pepela v primeru kremacije

1. Da bi vstali s Kristusom, moramo s Kristusom umreti, saj »se bomo izselili iz telesa in se priselili h Gospodu« (2 Kor 5,8). Z navodilom *Piam et constantem* z dne 5. julija 1963 je tedanji *Sveti oficij* določil, da »se skrbno ohranja običaj pokopavanja trupel vernikov«, ter dodal, da kremacija »sama po sebi ni nasprotna krščanski veri« in naj se ne odklanja zakramentov in krščanskega pogreba tistim, ki so zaprosili za upepelitev. Pogoju je, da taka odločitev ni bila sprejeta z namenom »zanikanja krščanskih dogem ali v duhu sektaštva ali zaradi nasprotovanja krščanski veri in Cerkvi«. ¹ Sprememba v cerkveni praksi se je pozneje odražala tudi v *Zakoniku cerkvenega prava* (1983) in v *Zakoniku kanonov vzhodnih Cerkva* (1990).

V tem obdobju se je praksa upepeljevanja močno razširila v mnogih deželah, obenem pa so se razširile tudi nove ideje, ki so v nasprotju z vero in Cerkvijo. Potem ko je *Kongregacija za nauk vere* pridobila mnenja *Kongregacije za bogoslužje in disciplino zakramentov*, *Papeškega sveta za pravna besedila*, številnih škofovskih konferenc in sinod škofov vzhodnih Cerkva, se ji je zdelo primerno izdati novo *Navodilo* z namenom, da poudari doktrinalne in pastoralne razloge za pokopavanje teles pokojnih. Prav tako izdaja nove norme, ki zadevajo shranjevanje pepela v primeru kremacije.

2. Jezusovo vstajenje, ki se oznanja kot bistveni del velikonočne skrivnosti vse od začetka krščanstva, je najvišja resnica krščanske vere: »Izročil sem vam predvsem to, kar sem sam prejel: Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v Pismih. Pokopan je bil in tretji dan je bil obujen, kakor je v Pismih. Prikazal se je Kefu, nato dvanajsterim« (1 Kor 15,3–5). Po svoji smrti in vstajenju nas je Kristus osvobodil greha in nam dal novo življenje, »da bi prav tako, kakor je Kristus v moči Očetovega veličastva vstal od mrtvih, tudi mi stopili na pot novosti življenja« (Rim 6,4). Poleg tega je vstali Kristus počelo in vir našega prihodnjega vstajenja: »Toda Kristus je vstal od mrtvih, prvenec tistih, ki so zaspali. [...] Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo v Kristusu tudi vsi oživljeni« (1 Kor 15,20–22).

Če je res, da nas bo Kristus obudil poslednji dan, je na neki način tudi res, da smo s Kristusom že vstali. S krstom smo namreč potopljeni v Kristusovo smrt in vstajenje ter zakramentalno združeni z njim: »S krstom ste bili namreč pokopani skupaj z njim, v njem ste bili tudi obujeni, po veri v delovanje Boga, ki ga je obudil od mrtvih« (Kol 2,12). Združeni s Kristusom po krstu smo že resnično deležni življenja z vstalim Kristusom (prim. Ef 2,6).

Po Kristusovi zaslugi ima smrt v krščanstvu pozitiven pomen. Cerkev pri bogoslužju moli: »Kajti tvojim vernim, Gospod, se življenje spremeni, ne pa uniči, in ko razpade dom bivanja na zemlji, nam je že pripravljeno večno bivališče v nebesih«. ² S smrtjo se duša loči od telesa, toda ob vstajenju bo Bog povrnil življenje našemu preobraženemu telesu in ga združil z našo dušo. Tudi v sodobnem času je Cerkev poklicana, da oznanja vero v vstajenje: »Vstajenje mrtvih je vera kristjanov: to smo, če verujemo v to.« ³

¹ AAS 56 (1964), 822–823.

² Rimski misal, *Hvalospev pri mašah za rajne*, l.

³ Tertulijan, *De resurrectione carnis*, 1,1: CCL 2, 921.

3. Skladno s starodavno krščansko tradicijo Cerkev močno priporoča, da se telesa umrlih pokoplje na pokopališče ali na drug sveti kraj.⁴

V spominu na Gospodovo smrt, pokop in vstajenje, skrivnost, v luči katere se izraža krščanski odnos do smrti,⁵ je pokop v zemljo predvsem najbolj primerna oblika, s katero se izražata vera in upanje v vstajenje telesa.⁶

Cerkev, ki je kakor mati spremljala kristjana na njegovem zemeljskem romanju, izroči Očetu po Kristusu sina v njegovi milosti ter zemlji telesne ostanke v upanju, da bo dosegel slavo vstajenja.⁷

S pokopavanjem teles umrlih Cerkev potrjuje vero v vstajenje mesa⁸ in izpostavlja visoko dostojanstvo človekovega telesa, ki je sestavni del osebe; ta si skupaj s telesom deli zgodovino.⁹ Zato Cerkev ne more dovoliti praks ali obredov, ki vključujejo zmotno pojmovanje smrti kot dokončnega izničenja osebe bodisi kot trenutka združitve z naravo ali vesoljem bodisi kot etape v procesu reinkarnacije ali dokončne osvoboditve iz telesnega »zapora«.

Poleg tega pokopavanje na pokopališčih ali drugih svetih krajih na primeren način odseva pieteto in spoštovanje do teles pokojnih. Ta so s krstom postala tempelj Svetega Duha in »*se jih je poslužil kakor orodij in lončenih posod, da je opravljal številna dobra dela*«. ¹⁰

Pravični Tobija je pohvaljen za zasluge, ki jih je pridobil pred Bogom, ker je pokopal mrtve,¹¹ in Cerkev šteje pokopavanje mrtvih za telesno delo usmiljenja.¹²

Ne nazadnje pokopavanje teles vernih rajnih na pokopališčih ali na drugih svetih krajih omogoča družinskim članom in celotni krščanski skupnosti spomin in molitev za rajne kakor tudi čaščenje mučencev in svetnikov.

S pokopavanjem teles na pokopališčih, v cerkvah ali temu namenjenih območjih je krščanska tradicija ohranjala občestvo med živimi in pokojnimi ter se s tem zoperstavila težnji, da bi prikrivali ali privatizirali dogodek smrti in pomen, ki ga ima za kristjane.

4. Tam, kjer higienski, ekonomski ali socialni razlogi privedejo do izbire kremacije – izbira, ki ne sme nasprotovati jasno izraženi ali vsaj domnevni volji pokojnika –, Cerkev ne najde doktrinalnih razlogov, da bi prepovedala tovrstno prakso. Upepelitev trupla se ne dotika duše in ne ovira Božje vsemogočnosti, da bi obudila telo, zato ne vsebuje objektivnega zanikanja krščanskega nauka o neumrljivosti duše in vstajenju telesa.¹³ Cerkev še vedno priporoča pokop teles, saj se s tem izkaže večje spoštovanje do pokojnih. Kljub temu sežiganje ni prepovedano, »*razen če bi bilo izbrano iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu nauku*«. ¹⁴

⁴ Prim. *Zakonik cerkvenega prava*, kan. 1176, § 3; kan. 1205; *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkva*, kan. 876, § 3; kan 868.

⁵ Prim. *Katekizem Katoliške cerkve*, št. 1681.

⁶ Prim. *Katekizem Katoliške cerkve*, št. 2300.

⁷ Prim. 1 Kor 15,42-44; *Katekizem Katoliške cerkve*, št. 1683.

⁸ Prim. Sv. Avguštin, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 628.

⁹ Prim. II. Vatikanski cerkveni zbor, Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes*, 14.

¹⁰ Prim. Sv. Avguštin, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 627.

¹¹ Prim. Tob 2,9.12,12.

¹² Prim. *Katekizem Katoliške cerkve*, št. 2300.

¹³ Prim. Suprema Sacra Congregazione del Sant'Uffizio, Istruzione *Piam et constantem*, 5. julij 1963: AAS 56 (1964), 822.

¹⁴ Prim. *Zakonik cerkvenega prava*, kan. 1176, § 3; *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkva*, kan. 876, § 3.

Če ni razlogov, ki bi nasprotovali krščanskemu nauku, Cerkev po bogoslužnem opravilu za rajne spremlja izbiro kremacije s primernimi liturgičnimi in pastoralnimi navodili ter pri tem posebej skrbi, da bi se izognili vsakemu pohujšanju ali verski brezbriznosti.

5. Če se iz tehtnih razlogov izbere kremacijo trupla, mora biti pepel pokojnika praviloma shranjen v svetem kraju, torej na pokopališču ali, če je primerno, v cerkvi oziroma na za to s cerkvene strani posebej namenjenem območju.

Vse od začetka so kristjani želeli, da bi bili njihovi pokojni predmet molitev in spominjanja krščanske skupnosti. Njihovi grobovi so postajali kraji molitve, spomina in premišljevanja. Verni rajni pripadajo Cerkvi, ki veruje v občestvo *»tistih, ki romajo na zemlji, umrlih, ki se očiščujejo, in tistih, ki že uživajo nebeško blaženost; vsi ti se zraščajo v eno samo Cerkev«*.¹⁵

Shranjevanje pepela na svetem kraju lahko zmanjša tveganje, da bi bili pokojni prikrajšani za molitev, spominjanje sorodnikov in krščanske skupnosti. Na tak način se izognemo možnosti, da bi pozabljali, nespoštljivo ali vraževerno ravnali s posmrtnimi ostanki pokojnih, še posebej po tem, ko bo preminula prva generacija.

6. Kakor je omenjeno zgoraj, shranjevanje pepela v domači hiši ni primerno. Samo v primeru zelo tehničnih ali izjemnih razlogov, na katere vplivajo lokalne in kulturne okoliščine, krajevni ordinarij v dogovoru s škofovsko konferenco ali sinodo škofov vzhodnih Cerkev lahko dovoli shranjevanje pepela v domači hiši. Kljub temu pepel ne sme biti razdeljen med družinske člane in je treba vedno izkazati spoštovanje ter primerne pogoje shranjevanja.
7. Da bi se izognili vsaki obliki panteističnega, naturalističnega ali nihilističnega zmotnega pojmovanja, naj ne bo dovoljen raztros pepela v zrak, zemljo ali vodo kakor tudi pretvorba pepela v spominke, zlatarske izdelke ali druge predmete, saj v teh primerih ne moremo upoštevati higienskih, socialnih ali ekonomskih razlogov, ki bi utemeljevali odločitev za kremacijo.
8. V primeru, da je pokojnik pred smrtjo javno izrazil željo za upepelitev in raztros svojega pepela v naravo iz razlogov, ki nasprotujejo krščanski veri, naj se odreče pogreb, kakor to določa pravo.¹⁶

Sveti oče Frančišek je v avdienci, ki jo je namenil spodaj podpisanemu kardinalu prefektu dne 18. marca 2016, odobril to Navodilo, ki je bilo sprejeto na rednem zasedanju te kongregacije dne 2. marca 2016, in je ukazal objavo.

V Rimu, na sedežu Kongregacije za nauk vere, 15. avgusta 2016,
na praznik vnebovzvetja blažene Device Marije.

Gerhard kard. Müller
Prefekt

+ Luis F. Ladaria, DJ, *naslovni nadškof Thibice, tajnik*

¹⁵ Prim. *Katekizem Katoliške cerkve*, št. 962.

¹⁶ *Zakonik cerkvenega prava*, kan. 1184; *Zakonik kanonov vzhodnih Cerkev*, kan. 876, § 3.